

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

R.P. Richardi Lyncei ... Vniversa Philosophia Scholastica

Complectens Dialecticam, siue Scientiam de Veritate, in decem libros
distributam

Lynch, Richard

Lvgdvni, 1654

III. Occasione eorum, quæ disputata sunt capite præcedenti, quæritur in
hoc; an numerus Prædicabilium sit rectè constitutus?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95210](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95210)

minatione sumantur, & facta aliqua hypothesi, est esse hominem. Atque hoc pacto humanitatem esse integram essentiam Verbi diuini, aut fore patris, vel spiritus sancti, si nostram allumerent naturam, nihil habet commercij cum Eutychetis, & Dioscori errore, nihil Athanasio, Thomæ, aut Ecclesiæ contrarium.

32 Ad tertium, quoad priorem eius partem dicendum est, in ea prædicatione: *materia est informata, siue animata*, substantiam quidem aliquam dici de materia, at non substantialiter, siue instar substantiæ, sed potius per modum meri accidentis, ideoque eam prædicationem esse quinti prædicabilis: quo pacto hæc propositio, *lignum istud est auratum*, huius est prædicabilis iuxta omnes, quia tamen substantiam auri prædicet, non tamen per modum substantiæ, sed magis accidentis: Cæterum, cum dicitur, *verbum est homo*, non modò prædicatur substantia hominis de verbo, sed substantialiter, siue instar substantiæ, aut per se subsistentis, non verò accidentaliter, sicut si diceretur verbum esse humanatum: quid mirum ergo, si posterior hæc prædicatione non sit quinti vniuersalis, eius verò sit prior illa?

33 Ad posteriorem eius argumenti tertij partem respondet P. Balthazar Tellez vbi supra admissa sequela, videlicet fieri posse, vt indiuiduum aliquod sit sub aliquo prædicamento, sub quo tamen haud sit genus, & species, quibus eiusmodi subiicitur indiuiduum. Verum à me nunquam impetrare, poterit, vt id concedam: quemadmodum enim fieri nequit, vt corpora isthæc inferiora sint sub lunæ cauo, quin hoc ipso sint sub primo mobili, ac decimo cælo, quod, tum sphaeram lunæ, tum reliquos planetas, ac stelligerum orbem sub se continet, & infinita propemodum ambitione cingit; ita similiter non conspicio, quo pacto indiuiduum aliquod sit sub specie, aut genere inferioribus aliquo prædicamento, siue supremo genere, quin etiam sub isto cohibeatur. Respondeo igitur primò; verbum esse sub prædicamento substantiæ, sub quo est animal, & homo, vt in Metaphysica loco ostendam Respondeo secundo, tamen verbum non sit sub prædicamento substantiæ per se, & essentialiter (quod certè de eiusmodi prædicamento physice sumpto probabilius duco) esse tamen sub illo contingenter: qua tantum ratione est etiam sub animali, & homine: In hoc autem quid obsecro est incommodi absurdum?

34 Ad quartum dicendum est; prædicabile assumptiuum haud inuectum esse de nouo in scholas propter analogiam, & proportionem cum vulgari, & Porphyriano, sed potius propter illius ab hoc diuersitatem non mediocrem, & quia huius conditiones, & leges haud seruat, haudvè potest: proinde, quamuis hoc sit quintuplex, non ob id necesse est, illud in totidem species dissecandum esse satisque, ac super erit, si tantum fiet vnum.

C A P V T III.

Occasione eorum, quæ disputata sunt capite præcedenti quaritur in hoc, an numerus quinaris prædicabilium sit rectè constitutus?

35 Quid enim plura esse debeant, hisce videtur argumentis confici. Præter illa quinque est aliud P. Lyncei Philosophia Tom. I.

assumptiuum, vnum certè, aut multiplex, vt tanquam probabile à nobis propugnatum est capite superiori: numerus ergo ille vulgaris prædicabilium haud est ex vero, vel a quo constitutus. Secundo ens est prædicabile & vniuersale: at nullum eorum quinque: non enim genus, alias esset prædicamentum, siue, quod iuxta est, supremum genus, & sic non essent decem prædicamenta: non species, differentia, proprium, aut accedens, vt per se, ac sponte sua manifestum: præter ergo quinque illa est aliud, videlicet ens. Tertio hæc prædicatione: *homo, v. g. est existens*; est alicuius vniuersalis, & prædicabilis, non generis, speciei, aut differentie: hæc enim tria prædicabilia sunt essentialia; at existere cuius contingit creaturæ: non proprii, aut accidentis: hæc enim duo prædicabilia distinguuntur realiter à subiectis suis, earumque substantiæ nequaquam sunt; at existentia hominis haud est ab eo realiter distincta, haud aliud reipsa, quam eius substantia, quidquid sit, an ab eo distinguatur ratione nostra.

Quarto: hæc prædicatione: *homo est animal rationale*, est alicuius vniuersalis, siue prædicabilis: at nullius eorum quinque: siquidem non est generis, quia hoc prædicatur incomplete; at animal rationale complete: non speciei, quia hæc prædicatur tantum in quid; at animal rationale etiam in quale merito differentie, quam inuoluit: non differentie, quia hæc dicitur in quale quid, & velut alteri adiacens; at animal rationale nulli comprædicato adhaeret, nullo est ratione nostra posterius: non denique proprii, vt palam est: igitur præter hæc quinque aliud assignandum est, quod prædicetur, partim in quid, partim in quale quid, vti animal rationale, & quoduis aliud simile vniuersale.

Quintò: hæc prædicatione: *homo, in quantum est substantia, est substantia*, est prædicabilis alicuius: sed nullius eorum quinque, quæ communiter circumferri adsolent: haud enim generis, siquidem hoc prædicatur incomplete, id est non tanquam tota rei essentia; substantia autem est tota essentia hominis, sin minus vt homo est integre, at saltem quatenus est substantia: quo pacto superius dictum est, totam essentiam Verbi in quantum est homo, esse hominem: haud etiam speciei: qui enim fieri potest, vt substantia, quæ respicit plura specie, imò etiam genere differentia sit species prædicabilis, & infima: haud denique differentie, proprii, vel accidentis, vt per se liquescit.

Sextò, & ferme recidit in idem: hæc propositio: *hoc rationale, nimirum quo constat Petrus, est rationale*, non est generis, defectu videlicet inferiorum dissimilium, & specie differentium: non speciei, nam rationalitas non est tota hominis essentia logica, quippe quæ non ex ea sola, sed ex ea, & vltèrius animalitate coalescit: non differentie, quoniam hæc dicitur in quale quid; at rationale de hoc rationali tantum in quid: vti enim quærenti, quid est hic homo, est homo rectè respondeas, ita & disquiranti, quidnam est hoc rationale per hoc, quod sit rationale: aut paulo aliter; idcirco rationale dicitur de homine in quale quid, quia illum cum animali velut pars logicè posterior constituit: ita autem non se habet respectu huius rationalis, hoc siquidem rationale propterea tale formaliter constituitur sola rationalitate, & hæc eitate seorsim ab animali: denique præfata propositio non est proprii, & accidentis, vt certo certius: at alicuius prædicabilis. Septimò ex Caietano: indiuiduum vagum, vt quidam homo, est vniuersale, & prædicabile: sed non genus, vt constat: nec speciei; homo enim

secundum se tantum, & propterea ab omni indiuiduatione etiam vaga, & indeterminata præcisus, est species, ut etiam per se videtur constans: non item proprium, aut accidens: aliud igitur ab his quinque.

39

Rursum octavo: Genus, & species idcirco sunt duo prædicabilia, quia illud prædicatur de pluribus differentibus specie in quid; & hæc de pluribus differentibus solo numero in quid: At etiam genus infimum, & subalternum ita instituuntur, ut alterum prædicetur de pluribus differentibus specie sola, & alterum de pluribus differentibus etiam genere: item differentia infima, & subalterna ita sunt instituta, ut altera sortiatur inferiora specie, & altera genere differentia: tantum ergo dissident ex modo prædicandi genus subalternum, & infimum, tantumque differentia similiter subalterna, & infima, quantum genus, & species: iam ergo præter speciem, proprium & accidens sunt quatuor prædicabilia, videlicet genus infimum, & genus subalternum; necnon differentia infima, & differentia subalterna: quo fit prædicabilia vniuersim sumpta haud esse quinque tantum, sed septem: quatuor enim addita tribus numerum efficiunt septenarium.

40

Tandem: modus prædicandi sequitur quodammodo modum essendi: cum ergo modi essendi, siue entium sint decem, videlicet substantia, quantitas, qualitas, relatio, actio, passio, ubi, quando, situs, habitus, totidem erunt prædicabilia: nimirum prædicabile substantiæ, ut cum dicuntur de aliquo esse animal, hominem, rationale, aliaue genera, species, aut differentia: prædicabile quanti, ut cum esse magnum vel paruum, longum, aut breue, &c. prædicabile qualis, ut cum esse bonum, vel malum, calidum, aut frigidum; potens, aut impotens, &c.

41

Iam verò quod prædicabilia sint pauciora, quam quinque, aliis videtur argumentis posse conuinci. Siquidem, si strictissime sumantur, & propterea à Porphyrio, & aliis destinata sunt ad perfectam intelligentiam prædicamentorum, quid est, quapropter esse debeant plura, quam duo, genus videlicet, & species? Namque in prædicamentali serie ab eius capite, & initio ipso, nimirum prædicamento ad indiuiduum usque tantum directe collocantur genera, & species: cætera verò vniuersalia tantum versus latera, & indirecte in ea constituuntur. Atque dualem hunc prædicabilium numerum admittunt, & approbantur Ammonius in antepædicam. cap. 3. Commentator ibidem cap. 2. Boëtius in prædicam. commento sexto, Simplicius com. 6. & 9. Dexippus cap. 24. & Porphyrius ipse in prædicam. interrogat. 35. quos refert, & magna ex parte sequitur Aueria in log. q. 8. sect. 16.

42

Rursum secundò, prædicabilia strictissime sumpta, & propterea ad prædicamenta viam sterna videntur alicui esse tria, nimirum genus, species, & differentia; excludi enim debere proprium, & accidens, ob causam paulò supra posita: includi autem differentiam, quia tamen indirecte, & obliquo tramine à prædicam. siue supremo genere ad indiuiduum usque recurrit, tamen est essentialis speciei & compars generis. Atque ita sentit tum Aueria ubi paulò supra, tum etiam, quod caput est B. Augusti. in cathgor. cap. 7. ubi tria illa tantum prædicabilia assignat, aliorumque nullam habet rationem.

43

Tertiò tandem defendi potest, prædicabilia esse quatuor, quorum primum sit genus, secundum species, tertium differentia propriissima, cuiusmodi est rationale, necnon propria, quale est risibile, & quar-

tum accidens. De genere, specie, & accidenti esse diuersa prædicabilia, constat ob eas rationes, quibus probari consuevit numerus quinarium prædicabilium: quod verò differentia propriissima, & propria sit vnum tantum prædicabile, suadeas ita: proprium realiter essentialis, & realiter distinctum ab essentia rei ad idem, iuxta nos etiam, & plerisque prædicabile attinet, videlicet quantum: à fortiori ergo, ut aiunt, differentia propriissima ratione nostra essentialis, & propria ratione nostra, non essentialis, sed ab essentia distincta, & tamen realiter eadem ad idem spectabunt prædicabile: plus enim distant inuicem esse idem, & non esse idem realiter, siue, quod perinde esse realiter, & non esse realiter extra essentiam rei, quam esse idem, siue essentialis ratione nostra, & non esse ita idem, & essentialis: hæc namque duo posteriora compatiuntur identitatem realem, & veram, secus vero illa priora. Et quidem numerum hunc quaternarium, prædicabilium videtur insinuare B. Damasc. in dial. c. 9.

44

Arbitror in primis numerum quinque prædicabilium satis recte esse constitutum: Eum complectuntur Porphyrius, & Boëtius in præfati, Auerroës in epitomæ log. cap. 1. Ammonius com. 2. B. Thom. in summa log. cap. 1. Scotus quæst. 2. in prædicabil. & vtriusque sectatores omnes: Item Albertus Magnus tract. 2. in prædicab. cap. 9. Aueria supra quæst. 8. log. sect. 16. Ex nostris quoque Conimbr. tom. 1. log. q. 7. in præfati Porphyrii art. 1. Fonseca, tum in Ilagoge: tum etiam 5. metaph. cap. 8. quæst. 7. Suarez in met. disp. 6. sect. 8. num. 7. Tolerus quæst. 3. prædicabil. concl. 1. Hurtad. in log. disp. 7. quæst. 2. Rubius in log. qu. 9. de vniuersalibus ante medium, Arriaga disp. 9. log. sect. 1. num. 1. Balthasar Tellez, in summa philosoph. 1. part. disp. 5. sect. 1. ac, ne multis morer, nostri omnes, quos viderim, Huius autem diuisionis ratio tradita est obiter, & ex occasione cap. præcedenti: nam, aut prædicatur aliquid in quid completè & erit species, vel in quid incompletè, & erit genus, vel in quale quid, & erit differentia, vel in quale necessario, & erit proprium, vel in quale contingenter, & erit accidens. Præter hoc autem prædicandi modos, quis alius esse potest.

45

Quamquam autem numerum illum quinarium prædicabilium probem, haud tamen ei sic adhæresco ut negem assignari posse alium magis locupletem, minoremve, & magis curtum. Censeo ergo in primis, ita numerari posse prædicabilia, ut sint plura, quam quinque, videlicet sex, genus, species, differentia, proprium, & accidens, necnon vniuersale assumptiuum: aut septem, ut genus infimum, genus supremum, species, differentia infima, differentia subalterna, siue suprema, proprium, & accidens: aut decem ut prædicabile substantiæ, quanti, qualis, &c. videlicet iuxta numerum prædicamentorum, siue modorum essendi multiplicatis prædicabilibus, siue modis prædicandi: aut alio ex titulo decem, scilicet genus, species, differentia, proprium, & accidens, vulgaris, ac totidem assumptiuum iuxta disputata capite præcedenti. Rursum censeo, numerum prædicabilium assignari posse minorem: ita nimirum, ut prædicabilia sint duo, aut tria, aut quatuor: vel eo sensu, qui paulò supra ex veteribus propositus manet, & confirmatus: vel certè alio, nimirum iuxta quem sint duo prædicabilia, alterum in quid, & alterum in quale: siue essentialis, siue accidentale: aut tria, ut prædicabile in quid, & in quale quid, & in quale tantum; aut, quod perinde est, essentialis, tantum, accidentale tantum, & partim essentialis, partimque accidentale, illud ex parte rei ipsius, & hoc ex parte solius

folius modi: aut quatuor, vt prædicabile essentialiter complete, & essentialiter incomplete, & accidentaliter conuersum, & accidentaliter inconuersum.

46 Porro autem hæc doctrina optimè coheret cum superiori: quid enim vetat, prædicabilia alio, alioque modo sumpta posse dici quinque tantum, aut etiam plura, vel pauciora? an non licet res qualvis aliter, aliterque ordinare, & numerare? Sic certe diuidi potest exercitus; vel quadrifariam, videlicet in quatuor legiones, vbi his constat, vel trifariam, scilicet in legiones, & cohortes, & manipulos: Sic annus diuiditur; modo quadrifariam, nempe in ver, æstatem, autumnum, & hyemem; modo vero fufius longè, nimirum in duodecim menses: Sic denique à nobis in Metaph. lib. 3. tract. 1. cap. 3. constituitur, prædicamentorum numerum ita esse denarium, vt alius, aliusque possit assignari. Quod ergo prædicabilia sint quinque, hoc nullum importat præiudicium aliter ea numerare volentibus.

47 Atque hinc obiter constat aduersus Conimbricenses in præf. Porphyrij q. 7. art. 3. Hurtadum disp. 7. log. sect. 2. num. 10. & Arriagam disp. 9. log. sect. 2. num. 10. prædicabile vt sic haud diuidi in quinque prædicabilia vulgaria tanquam in species infimas, & immediatas: tum, quia species infima non est diuisibilis in alias vltiores: at genus diuiditur in supremum, & infimum, necnon differentia in infimam, & subalternam: haud ergo genus haud etiam differentia, est species infima prædicabilis in communi: tum etiam, quia inter speciem infimam, & rationem, quam contrahit, nequaquam mediare potest alia ratio superior, & generica, vt cernere est in homine, & animaliat inter prædicabile, vt sic, & genus, speciemque mediat prædicabile in quid: item inter prædicabile vt sic, & genus speciem, & differentiam, prædicabile essentialiter: necnon inter illud, & proprium, accidensque, prædicabile in quale tantum. Atque huic nostræ sententiæ fauent Kubius citata q. 9. de vniuersalibus, n. 171. Tellez supra disp. 5. log. sect. 1. num. 34. Ioannes à S. Thoma 2. p. log. q. 6. art. 2. ad finem, quamquam etiam oppositum probabile esse inibi existimet.

48 Proximum est, vt argumentis aduersus numerum vulgarem, & quinarium prædicabilium à nobis approbatum, tamen non reiectis aliis prædicabilia numerandi modis, respondeam. Ad primum dicendum est, in primis eo non conuinci, quin numerus quinque prædicabilium, recte sit assignatus, si sermo sit, de prædicabilibus naturalis ordinis, & quorum vnio cum subiectis suis haud est miraculosa: deinde, cum probabile sit nulla dari vniuersalia assumptiua distincta à vulgaribus, hæc esse quinque tantum, quis neget eo ipso esse probabile? Ad secundum respondeo: ens haud esse prædicabile strictissime sumptum, siue prædicamentale, de cuius folius agitur numero in præsentiarum: nimirum, quia est supra omne prædicamentum. Rursus respondeo satis probabile esse, quod ens sit genus: vt videbitur in met. lib. 5. tract. 2. inter tuendam vniucationem entis: vbi, quantum in nobis erit, fiet quidem satis, cumulateque difficultati in contrarium adductæ.

49 Ad tertium respondeo, existens haud esse vniuersale rigorosissime sumptum, siue prædicamentale, cum omnibus sit commune prædicamentis, vti de ente paulo superius dictum: quocirca, esto illud nullius sit prædicabilis: eorum, de quibus agimus, haud propterea, quidquam sequi aduersus quinarium, & vulgarem illorum numerum. Vel secundo dici potest, eam prædicationem, homo est existens, esse quin-

P. Lycei Philosophia Tom. I.

ti prædicabilis: de huius autem ratione satis esse, vt sit realiter separabile, à subiecto, de quo dicitur, siue vt hoc sine illo possit reperiri: ita autem homo essentialiter sumptus, & pro vt in possibilitatis suæ statu consideratus esse potest sine existentia, & quin huiusmodi prædicatum ei conueniat.

Ad quartum respondeo; hanc prædicationem: homo est animal rationale, non esse vnus prædicabilis, sed duorum, videlicet generis, & differentię. Idcirco enim hominis v. g. & equi in vnā quandam tertiam speciem commixtio repugnat, quoniam ambobus est essentialis distinctio realis eos dissепarans inuicem: at etiam animali, & rationali est essentialis distinctio rationis alterum fecernens ab altero: fieri ergo nequit, vt ambo in vnum, idemque prædicabile mixti generis confundantur.

Ad quintum dicendum est, propositionem illam: homo, in quantum substantia, est substantia: esse speciei: quamuis enim homo ei subiectus, Leo, equus, & cetera substantię inferiora differant specie, quod quidem videtur contra rationem speciei: at non pro vt sunt substantię: homo autem non nisi cum hac moderatione substantię subiicitur in ea prædicatione: hæc ergo respectu illius, & quoruncunque inferiorum similiter sumptorum fortitur rationem speciei. Quod autem obiicitur, substantiam haud esse totam essentiam hominis, id falsum est, si hic accipiat, non absolute, sed cum præfata geminatione, videlicet pro vt est substantia. Secundo responderi potest, eam prædicationem non esse formalem, sed identicam, huius instar: substantia est substantia: quocirca, quod ea nullius sit prædicabilis ex quinque vulgatis, nihil interesse: numerum enim prædicabilium assignatum esse pro eis duntaxat, quæ prædicantur formaliter, & non identice: propterea, quod in scientiis solarum propositionum formalium ratio habeatur, vt plurimum.

Ad sextum dicendum est, quod dictum est ad præcedens argumentum seruata proportionem: videlicet eam prædicationem: hoc rationale est rationale, esse speciei, eo nimirum, quod huius rationalis, vt præcise est hoc rationale, vtque sumitur seorsum à quouis alio gradu metaphysico, tota essentia logica sit rationale, esto eius in sensu composito animalitatis, siue pro vt est perinde, atque hic homo, rationale non sit tota quidditas logica: Vel secundo, illam propositionem esse identicam, & non formalem, ac proinde nullam facessere difficultatem. Ad septimum dici debet indiuiduum vagum, haud esse prædicabile, aut vniuersale, vt supra tract. 4. huius libri ostensum est.

Ad octauum, & nonum respondeo, iis, quemadmodum & quibusdam superiorum, hoc tantum effici, prædicabilia aliter censeri posse, atque ita, vt sint plura, quam quinque; nempe septem, aut decem: Hoc autem vltro largior, sic tamen vt abnuam numerum quinarium, & vulgarem illorum ob id reiiciendum esse: quæ duo, quo pacto cohaereant inuicem, inter nostram hac in controuersia sententiam proponendam declaratum est paulò superius. Rursus, vt explicatum est tract. 2. huius lib. c. 1. & tract. 5. cap. vlt. potior ratio est, vt genus, & species sint diuersa prædicabilia, quam genus infimum, & subalternum, quamve differentia infima, & subalterna: scilicet genus, & species ita comparata sunt, vt illud prædicetur incomplete, & hæc complete: quod tamen discriminis haud est reperire inter genera vlla, haud etiam inter vllas differentias. Iam vero tribus aliis argumentis, quibus confici videbatur, prædicabilia reduci posse, vel ad duo, vel ad tria non est, quod

G g 3 immoremur

immoremur: haud enim reculamur, quin ita possint reduci ad pauciora, quam quinque: illud largiri non possumus, nec debemus, communioem sententiam, ea quinque dispartientem, propterea esse refutandam.

TRACTATUS VIII.

De prædicatione concretorum, & abstractorum ad quinque prædicabilia spectantium.

C A P V T I.

Quid de eorum prædicatione nobis verius videatur.

1. Sfero primò: abstracta substantialia ratione quidem, sed sola inuicem distincta, nihilominus possunt inuicem verè prædicari: quare hæc prædicationes sunt veræ, humanitas est animalitas, humanitas est rationalitas, animalitas est conuerso est humanitas, rationalitas etiam est humanitas, animalitas est rationalitas, rationalitas est animalitas. Ita quoad quatuor priores propositiones Fonseca lib. 5. metaph. cap. 28. quæst. 13. sect. 4. Oñe qu. 3. vniuersalium art. 3. Masius quæst. 6. Mercadius in cap. de genere. Canter. cap. de differ. & plures alij quos suppressis nominibus refert Rubius in logica tractatu de natura entis rationis num. 11. Ita etiam tum quoad quatuor illas priores propositiones, tum quoad duas posteriores, Sotus in prædicabilibus quæst. 3. art. 2. post medium. Hurtadus citata disputat. 3. sect. 3. Arriaga disp. 4. logic. sect. 9. subsect. 2.
2. Suadet autem ea assertio hunc in modum: identitas realis subiecti, & prædicati sufficit ad veritatem enuntiationis neutiquam reduplicatiuæ: prædictæ enuntiationes nulla particula reduplicante sunt affectæ, earumque prædicata subiectis sunt realiter eadem: quidni ergo sint veræ? Item secundo: hæc ipsa de causa, videlicet ob realem identitatem nulla reduplicatiue adiecta affirmatam, verè inuicem prædicantur abstracta accidentium, necnon concreta, tum accidentium, tum etiam substantiarum: harum ergo abstracta similiter poterunt absque ullo falsitatis periculo inuicem prædicari: Rursus tertio: de humanitate eius essentia ac definitio verè prædicatur: ea autem alia non est quam animalitas, & rationalitas: hæc igitur de illa verè prædicantur. Præterea quarto: hæc prædictio est vera; hæc humanitas Christi v. g. est humanitas: ergo etiam hæc erit vera, humanitas est animalitas: antecedens est per se notum, & à nemine, quem viderim, non admissum: consequentia perspicua: cur enim abstractum speciei de abstracto indiuidui, nempe huius hominis, verè prædicari queat, & non abstractum generis de abstracto speciei. Quintò: & recidit in idem: hæc propositio est vera, hæc animalitas est animalitas: quidni ergo & ista, humanitas, siue quod iuxta est, animalitas rationalis est animalitas.

3. Sextò: hæc prædictio, vel iuxta plerosque aduersarios est vera: paternitas est essentia diuina, siue deitas, nimirum quia, licet subiectum sit abstractum

Patris & prædicatum Dei, tamen alterum cum altero realem habet identitatem: par conditio est huius propositionis profectò verissimæ, iustitia diuina est eius misericordia, vbi nihilominus abstractum de abstracto, iusti scilicet de eo quod est misericordis, enunciatur: cur non ergo similiter in creatis, abstracta de abstractis secum realiter identificatis prædicentur? quod si paternitas diuina non solum re sed ratione includat naturam, ac deitatem, & iustitia diuina misericordiam (an enim ita se res habeat, vel secus, impræfens non definitio) adhuc valet nostrum argumentum, si non vt probet, animalitatem verè dici de rationalitate, at certè vt conuincat, eam nec non rationalitatem ex vero affirmari posse de humanitate: hæc enim illas non re modo sed etiam ratione includit. Vterius animalitas est ratio quædam communis & non singularis: habet ergò aliqua inferiora sibi proxima, & immediata, de quibus verè possit enunciari: ea verò quamnam obsecro sunt nisi humanitas, & equinitas? potest igitur ac debet animalitas de eis, verè prædicari. Profectò iuxta contrariam sententiam animalitas esset, & non esset ratio superior: esset, vt omnes habent in confello: non esset, quia de nullis inferioribus immediatè prædicabilis: quemadmodum autem id quod potest de aliquibus inferioribus sibi immediatis verè prædicari, nequit esse indiuiduum, aut ratio singularis; ita è regione quod de nullis inferioribus sibi immediatis verè prædicatur, cuiusmodi secundum aduersarios est animalitas, id nequit esse ratio superior, & vniuersalis. Denique humanitas, & equinitas haud sunt primò diuersæ, sed potius in aliquo prædicato vtrique communi vniocè conueniunt, aliàs ne homo & equus eam haberent conuenientiam: quo pacto, nisi albedo, & nigredo vniocè participarent rationem coloris, sanè album, & nigrum neutiquam possent in ratione colorati vniocè conuenire: quodnam autem esse potest illud commune prædicatum, in quo humanitas, & equinitas vniocè conueniant nisi animalitas, aut aliud abstractum id genus? Dices, esse non animalitatem, sed rationem transcendentem entis, aut rei, quippe apud aduersarios nihil est celebrius, quam hanc prædicationem, humanitas est res quæ est animalitas, & alias similes esse veras: cæterum in primis eorum non pauci censent, rationem entis & rei esse non vniocam, sed analogam: Deinde si lubet esse vniocam, inde potius sequitur quod intendimus, nempe animalitatem etiam esse rationem vniocam respectu humanitatis & equinitatis: qui enim fieri potest, vt conceptus remotus, & vniuersalior sit vniocus respectu aliquorum inferiorum, quin eorundem etiam contemplatione sit vnioca ratio inferior, & immediata tamen è contrario fieri quandoque possit, vt ille sit analogus, quin hæc talis sit, sed potius vnioca? Sic iuxta omnes repugnat hominem, & equum v. g. vniocè conuenire in ente aut substantia, quin ita conueniant in animali sibi pro priori, quamvis è conuerso conueniant iuxta non paucos analogice in ente, non tamen in animali. Quocirca vt dictum est, si humanitas, & equinitas conueniunt vniocè in conceptu entis, aut rei, magis est vt similem conuenientiam habeant in animalitate, quæ vtramque proprius contingit.

4. Affero secundò: abstracta substantiarum in sensu formali, & reduplicatiuo modo verè, modo falsò inuicem prædicantur. Ita Fonseca lib. illo 5. metaph. c. 28. q. 13. Hurt. vbi suprâ, & alij per plures. Probatur, & declaratur ex dictis: hæc propositiones: rationalitas formaliter est animalitas, animalitas in quantum animalitas